

УДК 15

Стельмах І. – ст. гр. РП - 11

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

РОЗВИТОК ДІАЛЕКТИКИ В НІМЕЦЬКІЙ КЛАСИЧНІЙ ФІЛОСОФІЇ

Науковий керівник: Сіра Н.С.

Німецька класична філософія – особливий період розвитку філософії як науки. Вона недаремно називається класичною, адже ввібрала та узагальнила всі попередні періоди становлення філософії, починаючи з періоду античності. Крім того, на прикладі німецької класики чітко можна простежити всі проблеми, які хвилювали мислителів Нового часу – пояснення природи пізнавальної діяльності, пошуки оптимального методу отримання істинного знання, розгляд соціальних та морально-етичних проблем, тощо. Особливої уваги заслуговують діалектичні ідеї, сформульовані представниками цього періоду.

Історія життя і творчості родоначальника німецької класичної філософії – Іммануїла Канта, може служити взірцем перетворень у філософській думці цієї доби. Адже він не одразу прийшов до тих висновків, які створили йому ім'я. Варто зазначити, що свою першу, та мабуть головну працю «Критика чистого розуму» Він написав в 57 років. Погляди німецького філософа, колишнього науковця і природодослідника змінювалися від компромісних між матеріалізмом і ідеалізмом до їх суперечності, що привело його до агностицизму. В подальшому відбувся перехід агностицизму І. Канта до ідеалізму, який виступає у формі апріорізму. Риси Кантівської філософії - діалектичний характер критики розсудкового мислення. Діалектичний метод пізнання, його зародження починається як боротьба проти матеріалізму і деякою мірою спадок ідеалістичних переконань, що панували в той час у Німеччині.

Продовжує проблеми, поставлені Кантом Й.Г. Фіхте. Вихідний пункт його філософії – теза про автономність «Я» та поєднання ним пізнання і природи, людини і світу. Універсальний початок всієї філософії Фіхте – принцип автономії волі сформульований Кантом.

Об'єктивний ідеалізм у філософії Г. Гегеля, є вищим ступенем розвитку діалектики Нового часу. Вторинність природи і Абсолютна ідея, яка розглядалася Гегелем у русі та розвитку – основа системи об'єктивного ідеалізму. Крім того, обґрунтування спіральності розвитку в його відомій формулі Теза – Антитеза – Синтез також заслуговують на увагу. Величезною заслугою Г. Гегеля є також те, що він практично сформулював основні закони діалектики – закон єдності та боротьби протилежних начал, як джерела будь-якого руху та розвитку; взаємного переходу якісних та кількісних змін, як пояснення його механізму; закон заперечення заперечення, як принцип спадкоємності старого та нового. Ці та інші ідеї німецького мислителя лягли в основу сучасної діалектики як загальної філософської теорії взаємозв'язку та розвитку всього сушого.

Відновлення матеріалізму у всіх його правах у відбулося у філософії Л. Фейєрбаха. Антропологізм Фейєрбаха і відкидання ним вчення про діалектику – крупний недолік у його переконаннях.

Філософська програма Шеллінга – притягнення протилежностей - об'єктивного і суб'єктивного, ідеального і реального, кінцевого і нескінченного. Аналогія між природою і людським світом, у філософії Шеллінга, полягає у тому, що основа дійсності проявляється в єдності несвідомого та свідомого.